

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 13/2010 rd

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2009

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 april 2010 en berättelse om regeringens åtgärder under år 2009 (B 5/2010 rd) till grundlagsutskottet för beredning och till utrikesutskottet för beredning till den del det är fråga om utrikes- och säkerhetspolitiken. Utrikesutskottet har också behandlat utrikesministeriets berättelse om utvecklingssamarbetet 2009.

Hemställningsmotion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

— AM 81/2009 rd — Kimmo Kiljunen /sd:
Tvärsektoriella teman i Finlands biståndssamarbete.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- statsminister Mari Kiviniemi
- utrikesminister Alexander Stubb
- utrikeshandels- och utvecklingsminister Paa-vo Väyrynen
- försvarsminister Jyri Häkämies
- jord- och skogsbruksminister Sirkka-Liisa Anttila
- miljöminister Paula Lehtomäki
- understatssekreterare Ritva Koukku-Ronde, avdelningschef Jorma Julin, biträdande avdel-

ningschef Anu Laamanen, enhetschef Timo Olkkonen, chef för evaluering av utvecklingssamarbetet Aira Päivöke och rådgivare Oskari Eronen, utrikesministeriet

- överdirektör Esa Pulkkinen och enhetschef Helena Partanen, försvarsministeriet
- direktör för internationella ärenden Jukka Uosukainen, miljöministeriet
- utbildningssamordnare Antti Häikiö, inrikesministeriet
- ledande expert Simo Karetie, Finlands näringsliv
- verkställande direktör Jaakko Kangasniemi, Fonden för industriellt samarbete Ab (Finnfund)
- generalsekreterare Rilli Lappalainen, Samarbetsorganisationernas EU-förening
- ombudsman Timo Lappalainen, Servicecentralen för biståndssamarbete
- ombudsman Pauliina Parhiala, Kyrkans utlandshjälp
- förste direktionsordförande Juha Marttila, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK
- generalsekreterare Liisa Rohweder, WWF
- Head of Profession for Stabilisation and Head of Capability Cath Bishop, The UK Civilian Stabilisation Group
- professor Pertti Haaparanta
- professor Liisa Laakso.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- utrikesministeriets handelspolitiska avdelning

- ombudsman Eero Yrjö-Koskinen, Finlands naturskyddsförbund
- forskare Marikki Stocchetti, Utrikespolitiska institutet, UPI.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Inledning

Utrikesutskottet ser konsekvens som den viktigaste faktorn för att utvecklingspolitiken ska få verkligt genomslag och bidra till en hållbar utveckling. Följaktligen tar sig utskottet en titt på hur statsförvaltningen sammantaget har lyckats leva upp till regeringens utvecklingsmål under valperioden. För Finland är det viktigt att lyfta fram en ekonomiskt, samhälleligt och naturekonomiskt hållbar utveckling där också de övriga politikområdena spelar en framträdande roll. Om de utvecklingspolitiska målen inte har integrerats i planering och beslutsfattande i övriga sektorer är det ineffektivt och ohållbart att försöka påverka bara genom utvecklingspolitiken. Utskottet bedömer också utvecklingssamarbetets resultat.

Utvecklingens många dimensioner

Utvecklingsländerna integreras allt mer i den globala ekonomin. Deras andel av bnp i världen beräknas ligga kring 60 procent 2030. Det handlar inte bara om den ekonomiska tillväxten i Kina och Indien, utan om en större grupp länder i utveckling. Finanskrisen visade vilken roll ekonomierna i utveckling spelar för återhämtningen i väst. De ekonomiska framstegen i utvecklingsländerna och den ökade handeln och de ökade investeringarna mellan dem skapar möjligheter till tillväxt också efter de globala kriserna. Den ökade ekonomiska och sociala segregeringen innebär en enorm utmaning. Omkring 1,3 miljarder människor lever i yttersta fattigdom (på under 1,25 USD per dag), de flesta av dem i utvecklingsländer i medelinkomstklassen. Sex av tio av

de snabbast växande länderna finns i Afrika, men söder om Sahara lever varannan människa under existensminimum. Det brister i demokrati och korruptionen är ett stort problem i många utvecklingsländer. Intäkterna av utvinningen av naturresurser minskar inte nödvändigtvis fattigdomen utan bidrar i många fall bara till större ojämlikhet. Man erkänner att utvecklingen har en social dimension och strävan efter en mer rättvis inkomstfördelning förstärks. Klimatförändringen för med sig många osäkerhetsfaktorer som inverkar på vad som förs upp på utvecklingsagendan och ökar behovet av finansiella resurser. Konkurrensen om naturresurser hårdnar och ökar osäkerheten.

Åtaganden om en konsekvent utvecklingspolitik och hur de ska genomföras

Utvecklingsländerna bär själva det primära ansvaret för sin egen utveckling, men det globala ansvaret och ömsesidiga beroendet kräver att också andra länder gör en insats. Det främsta målet för regeringens utvecklingspolitiska program är att bekämpa fattigdom och främja hållbar utveckling i linje med FN:s millenniemål. Finland lyfter fram utvecklingens sociala, ekonomiska och miljörelaterade aspekter. Det är viktigt att vi hela tiden ser de stora sammanhangen i kampen mot fattigdomen och understöder samarbete och ett meningsfullt bistånd på ländernivå. Vi bör se på mervärdet i ett brett perspektiv. Vid sidan av finsk expertis och teknologi är de bästa sätten att stödja utveckling att förbättra kvinnors villkor och stärka de grundläggande fri- och rättigheterna och rättsstatsprincipen.

I sitt program utfäste sig regeringen att stärka en konsekvent utvecklingspolitik inom olika po-

litikområden, med tonvikten på klimat- och miljöfrågor, krisförebyggande och fredsprocesser. I det utvecklingspolitiska programmet prioriterades handel, landsbygd och miljö. För att säkerställa en konsekvent politik utfäste den sig att bedöma följderna av olika politiska beslut för alla program och rapporter som beskriver Finlands strategier i utvecklingsfrågor.

Konsekvens bör vara den röda tråden i vår utvecklingspolitik, anser utskottet. Korrelationen mellan det globala och det nationella hindrar sektorstänkande. Det blir inga resultat om man inte tar hänsyn till andra policyer. Utveckling kan jämföras med andra nationella policyer, men på sikt kan den komma att spela en viktig roll i att stabilisera den globala ekonomin, hantera klimat- och miljöfrågor och framför allt i att stärka utrikes- och säkerhetspolitiken. Fattigdom, avsaknad av försörjning och medborgerliga rättigheter och en osäker livsmedelsförsörjning är bland de starkaste bidragande faktorerna till folkresningarna i Nordafrika på senaste tiden. Det får konsekvenser också för EU:s och EU-medborgarnas säkerhet.

I åtgärdsberättelsen tas konsekvensproblematiken bara upp i samband med utvecklingspolitiken. Den nämns inte ens i de miljö-, handels- och jordbrukspolitiska avsnitten om prioriterade områden. Till denna del har alltså målet i regeringsprogrammet inte nåtts. För en konsekvent utvecklingspolitik och för en parlamentarisk utvärdering av den måste den tas upp också i andra sammanhang än bara i sammanhang med utvecklingspolitiken.

Utskottet har tidigare föreslagit (bl.a. UtUB 2/2010 rd, UtUB 9/2010 rd) att regeringens berättelse denna valperiod ska genomsyras av konsekvensaspekten. Så är ändå inte fallet. Utifrån regeringens berättelse och berättelsen om utvecklingssamarbetet kan man dra den slutsatsen att det har vidtagits en mängd åtgärder för att främja konsekvensen. Men trots en omfattande utfrågning har det inte varit möjligt för utskottet att göra en samlad och tillförlitlig bedömning av vad som verkligen har åstadkommit.

Utskottet förutsätter att regeringens åtgärdsberättelse i framtiden innefattar en tväradministrativ uppföljande rapport om konsekvensen i regeringens politik.

Starkare politisk styrning

Konsekvens ska ses som ett redskap för Finland att maximera och förbättra sin samlade insats för utveckling. Med tanke på skattebetalarna och en god förvaltning är det i princip viktigt att olika policyer inte står i strid med varandra. Utskottet har i ett tidigare ställningstagande (UtUU 5/2010 rd) föreslagit att regeringens utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott och det gemensamma mötet för republikens president och ministerutskottet diskuterar de viktigaste politiska strategierna. EU-ministerutskottet fattar beslut om Finlands strategier i alla rådssammansättningar och bl.a. EU:s miljö-, jordbruks- och handelspolitik.

Det utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottet, republikens president i samråd med ministerutskottet och EU-ministerutskottet är det lämpliga sammanhanget för att lägga upp strategier till exempel för miljö och utveckling eller säkerhet och utveckling.

Samarbetsmekanismer inom statsförvaltningen

En konsekvent utvecklingspolitik kan i praktiken främjas genom bättre tväradministrativa åtgärder och politisk uppföljning. Också viktigt med samarbete mellan frivilligorganisationer och privat sektor spelar en stor roll. Under utrikesministeriets ledning har åtgärder vidtagits för att förbättra samarbetet mellan ministerierna. Nätverket för politisk konsekvens inom statsförvaltningen är ett bra exempel på detta. Utvecklingen är positiv, men utskottet konstaterar att utrikesministeriets resurser och befogenheter inte räcker till för att samordna hela statsförvaltningen. Vid sidan av utrikesministeriets insatser erbjuder statsrådets normala samordningsmekanism för EU-ärenden en lämplig ram för att lösa eventuella konflikter på ett balanserat sätt och

för att söka synergier som tjänar det övergripande intresset. EU-samordningen är viktig, eftersom EU:s handels-, jordbruks- och miljöpolitik spelar en central roll för utvecklingen i utvecklingsländerna med hänsyn till EU:s befogenhet i de här sektorerna. OECD:s råd rekommenderar att statsrådets kansli på grund av sin uppgiftsbeskrivning och horisontella verksamhet bör vara det organ som på ett naturligt sätt kan stärka konsekvensen i statsförvaltningen.

Utskottet föreslår att samordningen i EU-frågor regelmässigt och effektivt utnyttjas för att åstadkomma utvecklingspolitisk konsekvens.

Strategier och anvisningar

Utrikesministeriet har tagit fram flera strategier och handböcker för ett konsekvent tillvägagångssätt. Vissa andra ministerier (social- och hälsovårdsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet) har tangerat utvecklingsfrågorna i sina interna strategier för det internationella samarbetet. Finlands internationella strategi för vattensektorn och Finlands vattenforum som byggs upp kring strategin är ett exempel på gott samarbete mellan utrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och jord- och skogsbruksministeriet som täcker in både konsekvens och utvecklingssamarbete.

Arbets- och näringsministeriet (ANM) är det enda sektorsministeriet som har lagt upp en offentlig strategi för att genomföra det utvecklingspolitiska programmet. Det är en utveckling i rätt riktning. Konsekvens innebär att olika ansvarsministerier i sin verksamhet självmant ska beakta de möjligheter som utvecklingssamarbetet ger för att stärka det finländska mervärdet. I strategierna bör man också bedöma eventuella motstridigheter i EU:s och Finlands sektorspolitik eller skadliga verkningar med tanke på utvecklingsländerna. Dessutom gäller det att bedöma de synergifördelar som det kan ge att ta hänsyn till effekterna för utvecklingen. ANM:s strategi innehåller alla de här beståndsdelarna även om den på vissa punkter är bristfällig på grund av de åtgärder som konsekvensen kräver. Ut-

veckling och konsekvens bör bedömas mot målen för utvecklingspolitiken. Det kräver i många fall en djupgående analys för att identifiera orsak och verkan och bedöma livscykelaspekten. För framtida strategier och handlingsprogram är det viktigt att konsultera många olika aktörer och att ta i anspråk utrikesministeriets och forskningsinstitutens expertis i utvecklingsfrågor. Strategier och handlingsprogram bör vara offentliga för att möjliggöra uppföljning.

Ökad medvetenhet och bedömning av genomslaget

Det behövs ökad medvetenhet om hur mycket konsekvens betyder. Av utfrågningen av sakkunniga i utskottet att döma kopplas konsekvens ofta bara ihop med utvecklingssamarbete, inte med den roll som andra policyer spelar för att främja utveckling. Det behövs helt klart utbildning och en attitydförändring. Det centrala i den globala ekonomin bör vara gemensamma intressen och samarbete med partnererna. Tydligast bör det synas i bl.a. handels-, jordbruks-, miljö- och säkerhetspolitiken.

Det behövs indikatorer för att bedöma resultaten av de långsiktiga effekterna av olika politiska beslut. Det bästa sättet att påverka den politiska opinionsbildningen och offentliga debatten är genom tillförlitliga resultatanalyser. Mer resurser behöver i själva verket läggas ner på konsekvensbedömningar av olika policyer. Konsekvensbedömningarna kommer fortfarande att vara fokuserade på utvecklingsbiståndets genomslag, trots att man erkänner att biståndet bara är en faktor som tjänar som katalysator för utvecklingen.

Verksamheten i EU och andra internationella organisationer

Finland har resultat att visa upp i arbetet för ökad konsekvens i EU, FN, OECD och andra internationella organisationer. Enligt Lissabonfördraget ska unionen genomföra sina politiska mål för utvecklingssamarbete och väga in andra sådana policyer som kan inverka på utvecklingsländerna. Med beaktande av EU:s befogenheter

inom centrala sektorer för utvecklingen (handel, jordbruk, miljö) och att inemot en femtedel av Finlands utvecklingsanslag styrs via EU, anser utskottet att Finland bör öka sitt inflytande i EU. Inflytandet bör utövas systematiskt och sättas in redan i beredningen. Det förutsätter bättre nationell samordning av interna och externa policyer.

Finland har goda möjligheter att påverka EU:s framtida strategier, som Grönboken (KOM (2010) 629), reformen av jordbrukspolitiken och den handelspolitiska strategin. Europaparlamentets stärkta roll öppnar nya möjligheter att främja konsekvens och de bör tas till vara. I den europeiska utrikesförvaltningen bör det genom lämplig expertis och systematiskt samarbete med det nya generaldirektoratet för samordnad utveckling och samarbete säkerställas att utvecklingsaspekten får den uppmärksamhet den förtjänar. Utskottet anser att Finland bör tala för mer samordnad budgetering i utvecklingsfinansieringen och den vägen göra den effektivare, mer genomsebar och bättre kontrollerad.

Finlands initiativ till en global strategi för EU är högaktuellt och följaktligen efterlyser utskottet konkreta förslag för att driva på initiativet. Unionens externa och interna policyer får ett bättre genomslag om utvecklingsagendan kopplas fastare samman med bl.a. handels-, miljö-, klimat- och utrikes- och säkerhetspolitiken. I sitt arbetsprogram för 2010—2013 prioriterar kommissionen handel, ekonomi, klimatförändring, livsmedelsförsörjning, migration och fred och säkerhet. Finland bör aktivt stödja arbetsprogrammet. EU:s prioriteringar bör självfallet styra Finlands åtgärder under nästa valperiod.

Finlands initiativ till ett transatlantiskt partnerskap för hållbar utveckling mellan EU och Förenta staterna är utmärkt för att främja utvecklingsfrågor som ett led i utrikes- och säkerhetspolitiken. Samarbete om klimatförändringen, livsmedelsförsörjningen och millenniemålen har inletts i vissa pilotländer, bland dem våra långvariga handelspartners Zambia och Vietnam. Målet bör vara att konkretisera det strategiska samarbetet på ländernivå och binda Finland vid tidigare satsningar. I linje med sina tidigare strategier anser utskottet att Finland bör lägga upp

regionala strategier, om möjligt i samarbete med andra länder eller inom ramen för FN. I strategierna bör insatser inom olika politikområden kombineras med tematiska prioriteringar och program för utvecklingssamarbetet i partnerskapsländer. Denna typ av möjligheter kunde utvärderas bl.a. i Östafrika.

Den utvecklingspolitiska konsekvensen i olika sektorer

Handel

Handeln spelar en ovedersäglig roll för en hållbar ekonomisk utveckling och kampen mot fattigdom. I en hållbar utveckling ingår att liberalisera handeln, kontrollerat och utifrån avtal, att motverka protektionism och garantera utvecklingsländerna marknadstillträde.

Omkring 75 procent av världens fattiga bor på landsbygden och får sin utkomst från jordbruk. Bättre produktivitet i jordbruket och handelsregler är ett led i utvecklingsländernas ekonomiska tillväxt och integration. Behovet av en utvecklingspolitisk vision accentueras i Finlands prioritering av utveckling av jordbruket.

Insyn i importen till EU ligger i det finska näringslivets och konsumenternas lika väl som i utvecklingsländernas intresse. Insynen i olika områden av EU:s handelspolitik är ingen självklarhet, för medlemsstaterna har produktion som konkurrerar med utvecklingsländernas och det skapar tidvis ett protektionistiskt tryck i EU:s handelspolitik. Finland bör vara aktivt pådrivande och stödja initiativ som främjar utvecklingsländernas marknadstillträde. Finland har haft goda argument för att medge de minst utvecklade länderna (LDC) handelspolitisk preferensbehandling.

Det har skett framsteg i handels- och jordbrukspolitiken i de minst utvecklade länderna. EU beviljade den ländergrupp som omfattas av initiativet "Everything but Arms" (EBA) marknadstillträde utan tullar och kvoter. Avtalet har enligt vissa bedömningar spelat en roll framför allt inom sockersektorn. Nyttan av avtalet har i praktiken begränsats genom stränga ursprungsregler för användning av delar producerade i an-

dra EBA-länder. Reglerna är betydligt strängare än till exempel i Förenta staternas motsvarande avtal (African Growth and Opportunity Act). Sakkunniga hävdar att reglerna hindrar utvecklingsländerna att bedriva handel sinsemellan och specialisera sig.

I fortsättningen bör man fästa uppmärksamhet vid andra handelshinder, som dumpningstullar (eller hot med dem) och det ökade antalet hälso- och växtskyddsbestämmelser och miljönormer. Det har gjorts försök att utnyttja de här legitima bestämmelserna som nya handelshinder i och med att tullarna slopats. Privat sektor håller sig vanligen med strängare standarder än den stipulerade miniminivån. Utvecklingsländernas kapacitet behöver stärkas eftersom det växande regelverket är en stor utmaning för dem på grund av bristande know-how och kapacitet. Regelverken kan i praktiken hindra många fattiga länder att exportera livsmedel, om de saknar möjligheter att bygga till exempel laboratorier för att undersöka eventuella hälsorisker.

Det är viktigt att medvetenheten om de nya regelverken höjs och att deras effekter synas närmare. Finland bör fortsatt arbeta för att utvecklingsländernas behov ska tillgodoses i Världshandelsorganisationens, EU:s och OECD:s nya rättsregler. Utvecklingsländernas kapacitet inom bl.a. miljö- och hälsosektorerna bör stärkas genom utvecklingssamarbete som stöder handel (Aid for Trade) och länderna ges bättre tillgång till ny teknik och know-how. För att utvecklingsländerna ska ha någon nytta av sitt marknadstillträde måste ursprungsreglerna ses över och förenklas.

Förhandlingarna om handelspartnerskap (EPA) med länder i Afrika, Karibien och Stilla-havsområdet (AKS) är centrala för handelsrelationerna mellan EU och utvecklingsländerna. Hittills har avtal förhandlats fram bara med gruppen Cariforum. Utskottet upprepar vad det sagt i sitt betänkande om Cariforumavtalet (UtUB 6/2010 rd) att avtalen bör ta större hänsyn till AVS-staternas bräckliga ekonomiska strukturer och skillnaderna mellan dels parterna, dels AVS-staterna och i mån av möjlighet fullt ut utnyttja den flexibilitet WTO-avtalet medger.

Om EU:s och Finlands åtaganden godkänns vid WTO-förhandlingarna i Doha innebär det ett stort steg framåt inte minst för jordbruksprodukter. Enligt vissa bedömningar är snabba framsteg i förhandlingarna inte sannolika.

Jordbruk och livsmedelsförsörjning

Den globala livsmedelsförsörjningen handlar i grunden om fattigdom och kampen mot fattigdom. Den uppåtgående trenden för priserna på livsmedel och jordbruksprodukter är bestående. Prisstegringen slår hårdast mot de sårbara minst utvecklade länderna som är nettoimportörer av livsmedel. I många fattiga länder har prisstegringen resulterat i politiska oroligheter och våld. Landsbygdsbefolkningen och jordbruksproducenter i utvecklingsländerna överlag har drabbats av såväl stigande livsmedelspriser som skenande produktionskostnader. Värst drabbade är kvinnliga producenter i utvecklingsländerna; deras insats väger tungt särskilt i det afrikanska jordbruket.

Det bedöms att jordbruksproduktionen behöver öka med 70 procent fram till 2050 för att livnära den växande befolkningen. Efterhand som folk fått mer pengar att röra sig med har efterfrågan och konsumtion allt mer inriktats på kött- och mjölkprodukter. Urbaniseringsprocessen har nära samband med befolkningstillväxten och den demografiska utvecklingen. År 2050 kommer upp till 70 procent av befolkningen i hela världen att vara bosatt i städer. Trots att ungefär 75 procent av dem som lever i extrem fattigdom bor på landsbygden, är det de fattiga i städerna som är helt beroende av marknaden som drabbas hårdast av prisstegringen på livsmedel.

EU:s treåriga livsmedelsfond som är värd ungefär en miljard euro har förbättrat livsmedelsförsörjningen. Unionen har flera olika instrument för att främja livsmedelsförsörjningen och bör inte nöja sig med att se på frågan bara som en fråga om nödhjälp och utvecklingspolitik.

I målen för att bekämpa fattigdom ingår bland annat att avskaffa extrem hunger. Det utvecklingspolitiska programmets kriterier för hållbar utveckling lyfter ändå inte fram utvecklingsländernas egen matproduktion och deras eget jord-

bruk som en del av en hållbar lösning på hungerproblemet. Utrikesutskottet har under innevarande valperiod behandlat jordbrukets och livsmedelsförsörjningens roll i det internationella samarbetet och i att stärka säkerheten (UtUB 6/2010 rd, UtUB 8/2008 rd) och understrukt betydelsen av konsekvens. Myndigheterna måste samarbeta för att lyfta fram livsmedelsförsörjningens globala dimension. Utrikesministeriet och jord- och skogsbruksministeriet bör ytterligare intensifiera sitt goda samarbete för att säkerställa att strategierna är konsekventa.

Matproduktionen bör bygga på hållbar utveckling. Klimatförändringen tar sig olika uttryck i olika delar av världen. Jordbruket slukar 80 procent av allt sötvatten. Tillgången på vatten kommer att vara en av de största utmaningarna i framtiden. Det finns anledning att se närmare på vattenförbrukningen i livsmedelsproduktionen. Insatserna mot klimatförändringen, som framställningen av växtbaserade biobränslen, kan i själva verket undergräva livsmedelsförsörjningen. När skogen försvinner blir följderna katastrofala inte bara för biodiversiteten utan också för klimatet och miljontals människors liv. Genom att utveckla jordbruket får man verktyg för att bekämpa klimatförändringen. De omständigheter under vilka biomassa produceras i utvecklingsländerna måste vara acceptabla miljömässigt och socialt och behöriga minimikrav tillämpas på produktionen av råvara för biobränsle, oavsett var den produceras.

Utskottet noterar att vissa åtgärder för att bekämpa matkrisen bara fördjupar den. År 2008 infördes exportrestriktioner och det har man gjort också nu. Men de leder tvärtom till att läget på den internationella marknaden för jordbruksprodukter stramas åt ytterligare till skada inte minst för de utvecklingsländer som är beroende av livsmedelsimport. Det internationella livsmedelsbiståndet måste ordnas så att det inte försämrar lokala produktionsmöjligheter eller hindrar en fungerande marknad. Det har framförts varierande bedömningar av hur mycket som är ren spekulation. OECD:s undersökningar visar att priserna på börslistade livsmedel rentav har hjälpt till att stabilisera priserna. Utvecklingen

på den internationella spannmålsmarknaden på senare tid pekar visserligen i en helt annan riktning.

Det finns ett starkt samband mellan EU:s jordbruks-, handels- och utvecklingspolitik. De här sektorerna bör behandlas i ett sammanhang om man vill förbättra livsmedelsförsörjningen i utvecklingsländerna. Det handlar om livsmedelsförsörjning, inte om självförsörjning på livsmedel. Det är av största vikt att EU:s gemensamma jordbrukspolitik ses över, anser utrikesutskottet. EU bör genom sin jordbrukspolitik dels stärka den globala livsmedelsförsörjningen, dels driva på att det ska finnas regional produktion inom hela EU. Finland bör vara aktivt pådrivande i EU för att jordbruksstöden inte ska inverka skadligt på utvecklingsländernas jordbruksproduktion eller marknadstillträde, med hänsyn bl.a. till det som utskottet konstaterat i avsnittet om handel i betänkandet.

Kapaciteten för livsmedelsproduktion behöver stärkas globalt. Det är viktigt att stärka en livskraftig landsbygd och en bredare näringspalette i utvecklingsländerna genom stöd för forskning, utbildning, rådgivning och privat sektor. Man kan lindra fattigdom genom bättre villkor för småskalig produktion och lokala marknader. Men det är inte någon lösning på problemet med att stärka livsmedelsproduktionen globalt. Det är bra att en större del av bistandsmedlen avsätts för jordbruk, men investeringarna bör vara långsiktiga för att de ska ha en effekt på produktionsstrukturerna. Det behövs också privata investeringar i utveckling av jordbrukssektorn i utvecklingsländerna. Utskottet efterlyser större insyn i investeringarna för att den ömsesidiga nyttan och effekterna för en långsiktig tillväxt i utvecklingsländerna ska kunna bedömas. Att använda genmodifierade arter kan vara en utväg för livsmedelsproduktionen i utvecklingsländerna, men det kräver lämplig vetenskaplig expertis och minutiös uppföljning. Kvinnor spelar en central roll i livsmedelsproduktionen. Finland bör vara pådrivande i EU:s utvecklingspolitik för bättre villkor för kvinnor, inbegripet rätt att äga mark och att få utbildning och råd.

Miljö

De strategiska hotbilderna och osäkerhetsfaktorererna kring kampen mot fattigdom har samband med miljön, t.ex. klimatförändringen, en säker vattenförsörjning, förstörda ekosystem och utarmad biodiversitet. Enligt det utvecklingspolitiska programmet är ambitionen en naturekonomiskt hållbar utveckling. Utöver en miljöstrategi har en miljörelaterad utvecklingspolitisk skogsstrategi och en internationell strategi för vattensektorn lagts upp.

Finland bör också i framtiden fokusera på en hållbar användning av naturresurser och på att bekämpa globala miljöhot. I det arbetet bör betydelsen av miljötjänster och biodiversitet lyftas fram vid sidan av ekonomisk och social utveckling. Det är bra att Finland vid förhandlingar om internationella miljökonventioner varit pådrivande för att anta och genomföra beslut om att utvecklingsländerna ska vara med och för att stödja deras kapacitet. Det är viktigt att förbättra kvinnors status i den internationella klimatpolitiken och att stärka utvecklingsländernas miljökompetens och kapacitet. Finland bör stödja FN:s skogspolitiska process bl.a. genom att delta i FN:s skogsforum och arbeta för juridiskt bindande normer i skogsfrågor.

Det är möjligt för Finland att påverka den internationella dialogen om hållbar utveckling och att främja ett konsekvent tillvägagångssätt på högsta nivå. Republikens president Tarja Halonen är parallell president för en högnivåpanel som tillsatts av FN:s generalsekreterare Ban Ki Moon. Panelen har ambitionen att skapa en ny vision för hållbar utveckling och de mekanismer som behövs för att genomföra den. Panelens resultat ska ingå i förberedelserna för den Rio+20-konferens som är inprickad för 2012. Minister Lehtomäki är ordförande för en ministerarbetsgrupp som förbereder en reform av den internationella miljöförvaltningen.

Rio+20-konferensen är ett viktigt sätt att stärka ett konsekvent tillvägagångssätt. Grön ekonomi är ett huvudtema som förväntas bidra till en ny utvecklingspolitisk filosofi. Den omfattar bland annat en omläggning av konsumtionsvanor och produktionsmetoder och innovationer

inom ren teknik. De öppnar nya möjligheter för samarbete med utvecklingsländerna. Den gröna ekonomin tar också fasta på mångfalden aktörer genom att lyfta fram till exempel konsumenternas roll.

Kampen mot klimatförändringen kräver avsevärda finansiella resurser. Utan västvärldens stöd kommer strukturella förändringar som leder till betydande utsläppsminskningar inte i gång i länder i utveckling. Finland har åtagit sig att betala ett bidrag på 110 miljoner euro 2010—2012 till klimatfinansieringen. Västvärldens bidrag till klimatfinansieringen kommer att öka utifrån det allmänna mål om 100 miljarder som avtalats för mobilisering av klimatfinansieringen 2020. I det internationella samarbetet fastställdes vid konferensen i Nagoya en ny strategisk plan för 2011—2020 utifrån den internationella biodiversitetskonventionen och en resursstrategi som stöder den. Insatserna är kritiska för att stoppa den fortsatta utarmningen av biodiversiteten.

Utskottet har krävt ett nytt anslag för kampen mot klimatförändringen (UtUU 8/2009 rd, UtUB 2/2010 rd). Det behövs innovativa finansiella mekanismer för att trygga en adekvat klimatfinansiering. Finland bör delta aktivt i det internationella samarbetet för att ta fram dem.

Det är viktigt att Finland arbetar för en inbördes samordning av olika FN-organisationer och FN-program och för större konsekvens i frågor som gäller hållbar utveckling. För att klimatförändringen ska tas upp i FN måste också miljöprogrammets (UNEP) resurser utnyttjas effektivare. Finland stöder en starkare position för UNEP inom miljödiplomati och arbetet efter konflikter och att organisationens expertis på miljösäkerhet utnyttjas bättre inom FN.

Utvecklingsländernas egna policyer är helt primära för att värna en hållbar utveckling. Varken miljön eller klimatförändringen har särskilt hög prioritet i många utvecklingsländer. Utvecklingssamarbetet bör vara redskapet för att främja och stödja en konsekvent politik och anpassning till klimatförändringen i partnerländerna. Vid utvärdering av resultaten av vår utvecklingspolitik har det konstaterats att det i praktiken

inte har gått att integrera miljöfrågor enligt målen. Det bör vara regel att väga in en ekonomiskt hållbar utveckling i den utvecklingspolitiska planeringen. I kommande miljö- och utvecklingsstrategier gäller det att se till att vi har fungerande uppföljnings- och responsstrategier. Det underlättar för utvärderingen av samarbetets effektivitet och till exempel för uppföljningen av genomförandet av internationella miljökonventioner. Ministerierna bör intensifiera sitt samarbete för att genomförandet av konventionerna ska kunna analyseras i ett livscykelperspektiv.

Säkerhet

"Fattigdom betyder ökade konflikter och konflikter ökad fattigdom" beskriver kort och koncist korrelationen mellan säkerhet i bred mening och utveckling. Orsakerna till konflikter och fattigdom kan självfallet vara många beroende på situation. Att bekämpa fattigdom är det effektivaste sättet att förebygga konflikter, men konflikter går inte att förebygga eller lösa bara genom utvecklingssamarbete eller med biståndsmedel. Konsekvens innebär bl.a. att man förebygger och följer upp vapenhandel i konfliktområden. Finland och EU bör aktivt arbeta för en striktare tillsyn över vapenhandeln i EU och globalt. För den utvecklingspolitiska konsekvensen är det centralt att förebygga konflikter genom att stödja utveckling.

Behovet av ett samlat grepp i fråga om sköra stater och vid kriser

I sköra stater och krissituationer är det nödvändigt med ett samlat grepp som i sig förenar utvecklingssamarbete, humanitärt bistånd och civil och militär krishantering. En säker omvärld möjliggör en långsiktig utveckling och för att skapa en säker omvärld måste det lokala samhället förbinda sig att stödja stabilitet.

Syftet med humanitärt bistånd är att lindra akut nöd och stödja ett människovärdigt liv genom materiellt bistånd och skydd. I krissituationer är det ofta den enda tillgängliga formen av bistånd. Genom humanitärt bistånd kan man lindra fattigdom och stärka en fredlig utveckling.

Utrikesutskottet anser att Finland fortsatt bör arbeta samlat för konfliktförebyggande, stabilitet och fredsbyggande. Den stora utmaningen är att göra arbetet mer planmässigt och att stärka kapaciteten för krishantering på olika sätt, inbegripet att arbeta för rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter, jämställdhetsfrågor, en översyn av säkerhetssektorn och gränssäkerhet.

I ett FN-perspektiv inbegriper konfliktförebyggande fredsbyggande och utveckling. Kärnan i FN:s fredsbyggande arkitektur är FN:s fredsbyggande kommission, fredsbyggande stödkontor och fond för fredsbyggande som står under generalsekreteraren. Finland har stöttat den fredsbyggande verksamheten bland annat genom bidrag till fonden för fredsbyggande.

Det är angeläget att Finland stärker sin insats för fredsbyggande. Genom att stärka den fredsbyggande kapaciteten kan de fredsbevarande operationernas längd kortas ner avsevärt, eftersom frågan har blivit allt mer brännande för de länder som bidrar med trupper. Det finns anledning att överväga om inte Finland bör axla en större strategisk roll till exempel på ländernivå eller i någon viktig tematisk fråga. Det gäller att se fördomsfritt på det finansiella bidraget och möjligheterna att höja det.

Den nationella kapaciteten för fredsmäkling har utvecklats positivt efter det att utrikesministeriet offentliggjorde sin strategi för fredsmäkling. Verksamheten har tilldelats 400 000 euro av anslagen för civil krishantering. Finland samarbetar med Turkiet för att få igenom FN:s generalförsamlings resolution om fredsmäkling. Insatserna för att stärka fredsmäkling är viktiga, men fredsmäkling utgör i alla fall bara en del av de tillgängliga instrumenten för att främja säkerheten i bred mening.

Finland bör aktivt främja respekten för mänskliga rättigheter och jämlikhet i krishanteringen. Utrikesministeriet gav i december 2010 ut en handbok i mänskliga rättigheter med sikte på operationer i EU:s regi. Utifrån FN-resolution 1325 har det nationella programmet "Kvinnor, fred och säkerhet" genomförts; en uppföljande rapport blev färdig i februari 2011. Andelen kvinnor i det finländska civila krishante-

ringsarbetet har ökat till en tredjedel och ambitionen är att rekrytera allt fler kvinnliga fredsbevarare. Det är angeläget att vidareutveckla genderutbildningen och stödja kvinnors möjligheter att delta i konfliktförebyggande och fredsbyggande.

Verksamhetens strategiska mål och genomslag

För Finland gäller det att fokusera de begränsade resurserna på ett sådant sätt att de tillgängliga anslagen får största möjliga genomslag. Konfliktförebyggandet, stabiliseringen och fredsbyggandet bör bedömas också mot det finska samhällets styrkor. När man överväger medverkan bör man se på sådana kompetensområden och verksamhetsformer som kan ge bästa möjliga resultat. Verksamheten kan och bör samtidigt vara både säkerhets- och utvecklingspolitik.

Utrikesutskottet har krävt att krishanteringen utvecklas med hänsyn till korrelationen mellan utveckling och säkerhet. Det har godkänt flera ställningstaganden om krishantering som anknyter till detta (bl.a. UtUU 1/2008 rd, UtUB 4/2009 rd). Det har påtalat behovet av att utveckla planeringen av den militära krishanteringen och krävt att riksdagen får rättidig och så exakt information om planerna som möjligt (UtUB 3/2009 rd, UtUB 11/2007 rd).

Utskottet föreslår utifrån sina erfarenheter i praktiken (UtUB 9/2010 rd) att det samlade greppet bör stärkas genom att en krishanteringsstrategi överlämnas till riksdagen i början av nästa regeringsperiod. Ett starkare grepp kräver att vi prioriterar kvalitet och genomslag. Behovs- och konsekvensstrategierna bör ses som en strategisk styrmekanism som kompletterar den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen och ange målen och prioriteringarna och styra resursbesluten. Strategin bör omfatta en säkerhets- och utvecklingspolitisk dimension och inom ramen för konfliktcykeln täcka in alla nödvändiga sektorer och åtgärder. Mer utrymme bör ges åt hur åtgärderna ska koncentreras och länkas upp med våra tematiska prioriteringar för att ge starkare synergieffekter.

En effektivare politisk styrning är utgångspunkten för kvalitetsutveckling, anser utskottet.

Regeringens EU-politiska ministerutskott, utrikes- och säkerhetspolitiska utskott och det gemensamma mötet för republikens president och regeringens utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott erbjuder en naturlig ram för en effektivare politisk styrning. Utrikesministeriet har inrättat en strategisk grupp för samordning av krishanteringen som tillsammans med sådana tväradministrativa grupper som i förekommande fall inrättas för enskilda krishärdar ska förbättra den politisk-operativa styrningen av verksamheten på ett smidigt sätt.

Utöver bättre politisk styrning och målformulering behövs det bättre planering och ledning av verksamheten, samverkan mellan privat och offentlig sektor och organisationer, utvärderingsmetoder och utbildning och forskning. Krisernas natur kräver att stödets effektivitet utvärderas regelbundet och att insatserna fokuseras efter behov. Finland bör arbeta för större konsekvens också i internationella organisationer och vara aktivt pådrivande för en utveckling inte minst i EU och FN. Det är angeläget med hänsyn till utvecklings- och säkerhetsfrågornas globala karaktär, men också för att inemot 60 procent av Finlands biståndsanslag kanaliseras antingen via EU eller det multilaterala samarbetet.

Utskottet föreslår att en utvecklings- och säkerhetspolitisk strategi för att stärka den samlade krishanteringen lämnas till riksdagen i början av valperioden.

Effektivare resursanvändning

Finland bör använda sina resurser för att stärka den totala insatsen på sikt. Utvecklingssamarbetet, det humanitära biståndet och krishanteringen har separata roller och ansvar, men de kompletterar varandra. Målet bör vara att öka deras samlade effekt. Det är viktigt att undvika att ställa till exempel den civila och den militära krishanteringen mot varandra med konstlade intressen eller intressen som betjänar andra syften eller sektorsspecifika intressen som förevändning. I praktiken har anslagen för utvecklingsarbete, humanitärt bistånd och civil och mi-

litär krishantering redan nu tagits i anspråk i den övergripande verksamheten.

Användningen av biståndsanslag (ODA) för krishantering har diskuterats i medierna. Debatten har varit dels tendentiös, dels lyft fram bara en aspekt — antingen utveckling eller säkerhet. Situationen är i princip helt klar, anser utskottet. OECD:s biståndskommitté (DAC) har kommit överens om principer för biståndsgivarnas insatser i sköra stater och känsliga situationer. En del av insatserna för att främja säkerheten uppfyller definitionen på bistånd. (ODA). Det får inte direkt gagna militära aktörer. Militär krishantering är i princip inte ODA-berättigat, men kalkymässigt kan 7 procent av utgifterna bokföras som ODA i krishanteringsoperationer med FN-mandat. Humanitära uppdrag och återuppbyggnadsuppdrag inom ramen för militär krishantering är ODA-berättigade i den mån de inte stöder utveckling av mottagarlandets militära kapacitet. De civila aspekterna av säkerhetssektorn berättigar i regel till ODA. Bidraget kan också vara riktat till försvarsministeriet, om det utgör ett led i en bredare strategi för översyn av den nationella säkerhetssektorn och det ministeriums verksamhet som samordnar biståndet till partnerlandet. I dagens läge räknas nästan 90 procent av den civila krishanteringen som berättigat till ODA. I resursdebatten bör man också komma ihåg att utvecklingssamarbetet i sig stöder en långsiktig säkerhetspolitik.

Samarbete har gett överraskande synergifördelar i många fall. Den utvärderingsprocess som är ett måste i fråga om användningen av biståndsanslagen har "smittat av sig" också på sektorn för civil krishantering. Det betyder att man inom civil krishantering också ser på faktorer som resultat, genomslag, ägarskap, kvalitetsuppföljning, mottagarländernas nationella utvecklingsstrategier och hållbarhet.

Ur säkerhets- och utvecklingssynvinkel är en övergripande stabilisering och utveckling av sköra stater ett viktigt instrument för konfliktförebyggande eller fredsbyggande. Exempel som Afghanistan och Somalia visar att det för en lyckad överföring av ansvaret kan krävas inte

bara att den väpnade makten utan också polisen och den civila sektorn utvecklas.

Med anledning av detta anser utskottet att det finns ett behov av ett bredare och smidigare finansiellt system. Flera länder som med tanke på vår utvecklingspolitik kan betraktas som like-minded, som Kanada, Storbritannien, Nederländerna och Danmark, har genom samarbete mellan och under ledning av centrala ministerier (utrikes-, utvecklings-, försvars- och inrikesministerier) har upprättat stabiliseringsfonder som koncentrerar sig på konfliktförebyggande och krishantering. Fondmedlen har samlats in enligt en s.k. pooling-princip, dvs. de ministerier som deltar i verksamheten är med och finansierar den. Medlen har kunnat fokuseras smidigt och snabbt för ändamål som bestämts genom nationella kriterier och gemensamma beslut för att främja säkerhet och utveckling i sköra stater. Erfarenheterna av fondernas verksamhet har varit positiva. De har möjliggjort mer gemensam planering och bättre genomslag.

Utskottet föreslår att regeringen utreder vilka möjligheter det finns för utrikes-, försvars- och inrikesministeriet att inrätta en gemensam stabiliseringsfond.

Utvecklingssamarbetets genomslag

Utskottet har tillstyrkt ökade biståndsanslag för att Finland ska nå FN-målet om 0,7 procent 2015. Finansieringen har denna valperiod ökat med omkring 50 procent, eller 328 miljoner euro. År 2009 var anslagen för offentligt utvecklingssamarbete 916 miljoner euro, eller 0,53 procent av bnpi. Omkring 17 procent av biståndet kanaliserades genom EU och omkring 38,7 procent multilateralt. De preliminära siffrorna för 2010 är 966 miljoner euro, eller ca 0,55 procent av bnpi. I sitt rambeslut har regeringen räknat med en sådan höjning av anslagen för egentligt utvecklingssamarbete att de 2011 ligger kring 0,58 procent av bnp och därefter stiger i jämn takt till 0,70 procent kring 2015 i enlighet med våra åtaganden.

Det är viktigt att främja partnerskap mellan offentlig och privat sektor och det civila samhäl-

let. Privat sektors medverkan bör stärkas både i Finland och i utvecklingsländerna. Det ger utvecklingssamarbetet bättre genomslag på samma gång. Utrikesministeriet har tagit fram nya utvecklingspolitiska instrument för att underlätta för övriga aktörer inom statsförvaltningen, högskolor och företag att bidra med finsk teknologi och kompetens till en hållbar utveckling i utvecklingsländerna. Finnfunds kapitalhöjning och särskilda riskfinansiering och det civila samhällets breda medverkan i utvecklingssamarbetet är viktiga faktorer.

Det utvecklingspolitiska programmets mål och prioriteringar har styrt anslagstilldelningen. Utvecklingssamarbete bör utgå från partners behov och politiska engagemang. Finlands partiparticipatoriska tillvägagångssätt stärker ägarskapet och lyfter fram planering, den lokala partens andel i kostnaderna, användning av lämplig teknik och kvinnors medverkan.

Utskottet har systematiskt fäst uppmärksamhet vid biståndets komplementaritet och genomslag. Utvecklingssamarbete utförs i princip under krävande förhållanden. Fattigdom, bristande kapacitet eller statistik och ett osäkert politiskt engagemang hör till vardagen i utvecklingssamarbetet. Urholkade internationella spelregler är ett växande problem. Verksamheten styrs av biståndsgivarnas ekonomiska och politiska intressen. Nya biståndsgivare bör engageras för samordning och partnerländernas ägarskap stärkas.

Varken regeringens åtgärdsberättelse eller utvecklingspolitiska verksamhetsberättelse 2009 innehåller någon kvalitativ bedömning av biståndets resultat. Åtgärdsberättelsen tar i all korthet upp utvecklingspolitiken, men utan någon bedömning av utvecklingsprojektens resultat i länderöversikten. Den utvecklingspolitiska verksamhetsberättelsen beskriver i detalj Finlands biståndsobjekt. Men samarbetsresultaten förblir oklara. Biståndssamarbetet har gett resultat, erfar utskottet. På kort sikt kan de direkta målen anges på projektnivå och de nås i regel också, men några effekter på nationell nivå får man leta efter eller de har åtminstone varit svåra att påvisa.

Utskottet erfar att det inte finns någon regelbunden uppföljning utifrån resultatmålen. Uppföljningen är fortfarande koncentrerad på verksamhet eller insatser. Det saknas fortfarande en utvärdering av genomslaget. Utvärderingen av utvecklingspolitiken måste utvecklas avsevärt för att genomslag och resultat ska kunna mätas och där bör också ingå tvärssektoriella teman på regelmässig basis. Uppföljningen bör inte fokusera enbart på utvecklingssamarbete utan det behövs också en bedömning av olika policyers effekter. Det är nödvändigt med en mer övergripande bedömning i den takt externa faktorer som påverkar utvecklingen, som klimatförändringen, mat- eller vattenförsörjningen och konflikter, ökar i betydelse.

Det krävs adekvata resurser för tillförlitliga bedömningar. Det är i långa stycken konsulter som planerar och utvärderar projekt, har det kommit fram. Det är värdefullt i sig att utnyttja utomstående experter och forskningsinstitut och kollegiala bedömningar. Men ju mer komplicerade utvecklingsfrågorna blir, desto viktigare är det att värna den utvecklingspolitiska erfarenheten och expertisen också vid utrikesministeriet.

Regeringens utvecklingspolitiska program tar upp följande genomgående teman: kvinnors och flickors rättigheter och starkt jämlikhet; bättre rättigheter för marginaliseringshotade grupper och åtgärder mot hiv/aids. Utskottet noterar att man vid en s.k. utvärderingsyntes (syntes av breda tematiska eller programspecifika utvärderingar 2008—2010) kunde konstatera att det är svårt att peka på några resultat av de genomgående temana. Det brister i de allmänna råden för hur genomgående temana ska genomföras. Det har i regel inte heller ställts några resultatmål för temana eller också har de inte integrerats i bredare resultat och mål.

I utvecklingssamarbetet är det viktigt med insyn både för kontrollen och för uppbackningen från medborgarna. Utskottet ser positivt på publikationen om grundläggande statistik över Finlands utvecklingssamarbete 2010 som i detalj anger hur anslagen används. Publikationen bygger på Finlands rapport till OECD:s biståndskommission (DAC). Enligt Världsbanken upp-

går korruptionen i utvecklingsländerna årligen till hela 20—40 miljarder USD. Finland bör aktivt stödja initiativ för ökat ansvar och bättre insyn, som kampanjer av typen Publish What You Fund (<http://www.publishwhatyoufund.org>). Det är av största vikt att partnerländerna ökar sin egen finansiella andel genom effektivare beskattning, inte bara för att öka resurserna utan också för att stärka ansvarsrelationen mellan medborgare och regering och öka insynen.

Uttalanden

Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen. Riksdagen kom med ett uttalande om det regionala samarbetet i Nordeuropa och utvecklingen av den nordliga dimensionen i samband med den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2004 (SRR 6/2004 rd). Utskottet noterar att temat är fortsatt aktuellt men att det kan följas upp effektivare på andra vägar. Uttalandet behövs inte längre.

I samband med behandlingen av den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2009 godkände riksdagen den 17 juni 2009 följande uttalanden utifrån utrikesutskottets betänkande:

1. Riksdagen förutsätter att man fortsätter med det säkerhets- och försvarspolitiska redogörelseförfarandet och att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att utveckla det med hänsyn till åsikterna i betänkandet, inbegripet kravet på en definition av det breda säkerhetsbegreppet.

2. Riksdagen kräver att redogörelsen ska läggas upp som en övergripande säkerhetsstrategi som på ett balanserat sätt styr utvecklingen av alla förvaltningsområden med anknytning till säkerhet, inbegripet resurserna.

3. Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljningsgrupp med ett klart uppdrag tillsetts också framgent för att stödja redogörelsearbetet.

4. Riksdagen förväntar sig att regeringen i nästa säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse kommer med en detaljerad bedömning av hur det är tänkt att försvarsmakten ska omstruktureras under kommande redogörelseperioder. Detta speciellt om resurserna till exempel på grund av

den ekonomiska och finansiella krisen inte når upp till planerad nivå.

5. Riksdagen kräver insatser av regeringen för att höja den nationella beredskapen för civil krishantering så mycket att Finlands deltagande i civil krishantering permanent når upp till minst den miniminivå som anges i den nationella strategin för civil krishantering.

6. Riksdagen förutsätter inrapportering efter behov om beredningen av nya beslut om utveckling och intensifiering av det nordiska försvaret.

Regeringen tillsatte den 17 december 2009 på grund av riksdagens ställningstaganden med anledning av den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2009 en kommission (med arbetsnamnet Hallbergkommissionen) för att utarbeta en samlad rapport om beredskapen i samhället. Kommissionen lämnade sin rapport till regeringen den 22 december 2010. Med hänsyn till uttalandenas omfattning behöver de åtgärder som uttalandena föranlett redovisas också i fortsättningen.

Utredningen om ersättningssystemet. I sitt uttalande om proposition RP 50/2005 rd förutsatte riksdagen att regeringen noga ger akt på och bedömer hur ersättningarna inom utrikesrepresentationen fungerar och utifrån sina iakttagelser och bedömningar vidtar nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder, och detta omgående om så behövs. Utredningen om ersättningssystemet blev färdig 2009 och en proposition utifrån den lämnades till riksdagen 2010 (RP 16/2010 rd, FvUB 10/2010 rd). Uttalandet behövs inte längre.

Effekterna och genomförandet av Europeiska unionens solidaritetsklausul och säkerhetsgaranti; Information om Europeiska rådets möten. I uttalandet om propositionen om godkännande av det konstitutionella fördraget (RP 67/2006 rd) förutsatte riksdagen att regeringen i början av valperioden lämnar en redogörelse till riksdagen om effekterna av Europeiska unionens solidaritetsklausul och säkerhetsgaranti och om vilka åtgärder som krävs för att genomföra dem. Temat är fortfarande aktuellt men kan avrapporteras ef-

fektivare på andra vägar. Uttalandet behövs inte längre.

Rysslandspolitiken. När utskottet behandlade åtgärdsberättelsen för 2005 ansåg det utvecklingen i Ryssland vara en av de centrala frågorna med tanke på stabilitet och säkerhet i Finland och i Europa. Det framhöll att Finland bör öka samarbetet för att främja den demokratiska utvecklingen och stärka rättsstatsprincipen i Ryssland och verka för att de möjligheter som den ekonomiska utvecklingen i Ryssland erbjuder utnyttjas. Rysslandskunskaperna bör stärkas i Finland och samarbetet mellan förvaltningsområdena, näringslivet och det civila samhället utvecklas. Rysslandspolitiken är fortfarande en utmaning, men andra kanaler medger en bredare och effektivare bevakning av temat. Uttalandet behövs inte längre.

Förebyggande av terrorismen. I ett uttalande om proposition RP 81/2007 rd förutsatte riksdagen att regeringen klarlägger om de gällande straffbestämmelserna om gärningar av typen förberedelse är konsekventa och om de på tillbörligt sätt uppfyller kraven på bekämpning av allvarliga brott. Frågan har samband med reformen av förundersöknings- och tvångsmedelslagen som är under behandling i riksdagen (RP 222/2010 rd). Uttalandet behövs inte längre.

Regeringens Östersjöpolitik. Riksdagen godkände den 24 oktober 2007 en ståndpunkt enligt utrikesutskottets betänkande (UtUB 7/2007 rd) om att riksdagen förutsätter att statsrådet 2008 kommer med en redogörelse om Östersjöpolitiken. Utskottet noterar att temat är fortsatt aktuellt men att det kan följas upp effektivare än genom uttalanden. Uttalandet behövs inte längre.

Läget i Afghanistan. När utskottet behandlade åtgärdsberättelsen för 2006 ansåg det att läget i Afghanistan kräver en helhetsanalys och bad regeringen lämna en utredning om det till utrikesutskottet eller, om regeringen ansåg det lämpligt, en redogörelse till riksdagen. En handlingsplan för Afghanistan som utarbetats under utrikesministeriets ledning lämnades till riksdagen

den 14 april 2009. Riksdagen bör informeras regelbundet om läget i Afghanistan, inte bara i regeringens åtgärdsberättelser. Uttalandet behövs inte längre.

Krishantering och utvecklingssamarbete. När utskottet behandlade åtgärdsberättelsen för 2007 förutsatte det att regeringen inte bara höjer biståndsanslagen i euro utan också entydigt åtar sig att nå den målsatta nivån 0,51 procent senast 2010, i förekommande fall genom att öka biståndsanslagen. Det offentliga utvecklingsbiståndet var 0,55 procent av bnpi 2010. Uttalandet behövs inte längre.

Finlands deltagande i stödåtgärder inom ramen för ISAF-operationen vid de afghanistanska valen 2009. Riksdagen godkände den 6 mars 2009 ett uttalande om att regeringen ska komplettera de brister i statsrådets redogörelse (SRR 8/2008 rd) som utrikesutskottet specificerat i sitt betänkande (UtUB 3/2009 rd) genom en rapport om dem till utrikesutskottet. Utskottet anser att de åtgärder som vidtagits med anledning av uttalandet och redogjorts för i berättelsen är tillräckliga och att uttalandet därmed inte längre är aktuellt.

Finlands arktiska politik. Riksdagen godkände den 18 november 2009 ett ställningstagande om statsrådet bör lämna en redogörelse till den om Finlands politik i Arktis. Finland upprättade en Arktisstrategi våren 2010. Utskottet noterar att temat är fortsatt aktuellt men att det kan följas upp effektivare på något annat sätt än genom uttalanden. Uttalandet behövs inte längre.

Finlands deltagande i FN:s militära krishanteringsinsats i Tchad och Centralafrikanska republiken. Riksdagen godkände den 10 mars 2009 ett ställningstagande om att grunderna för Finlands medverkan i operationen bedöms på nytt varje år och att regeringen lämnar en rapport om saken till utrikesutskottet. Utskottet anser att de åtgärder som beskrivs i berättelsen och vidtagits med anledning av uttalandet är tillräckliga. Finlands medverkan i operation Minurcat upphörde 2010. Uttalandet behövs inte längre.

Utskottets förslag till beslut

Utrikesutskottet föreslår att riksdagen godkänner ställningstagandet

att riksdagen inte har något att invända mot redogörelsen men förutsätter

att regeringen i sin åtgärdsberättelse i fortsättningen tar in ett uppföljande avsnitt om den utvecklingspolitiska konsekvensen inom de olika förvaltningsgrenarna och att åtgärdsmotion (AM 81/2009 rd) beaktas på det sätt som anges i utrikesutskottets betänkande,

att samordningen i EU-frågor regelmässigt och effektivt utnyttjas för att åstadkomma utvecklingspolitisk konsekvens,

att en utvecklings- och säkerhetspolitisk strategi för hur hela krishanteringen ska stärkas lämnas till riksdagen i början av valperioden och

att regeringen i början av nästa valperiod utreder vilka möjligheter det finns för utrikes-, försvars- och inrikesministeriet att inrätta en gemensam stabiliseringsfond.

Helsingfors den 18 februari 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pertti Salolainen /saml
vordf. Markku Laukkanen /cent
medl. Eero Akaan-Penttilä /saml (delvis)
Pekka Haavisto /gröna
Antti Kalliomäki /sd
Ilkka Kanerva /saml
Tanja Karpela /cent
Timo Kaunisto /cent (delvis)
Katri Komi /cent (delvis)
Johannes Koskinen /sd

Annika Lapintie /vänt
Elisabeth Naucélér /sv
Aila Paloniemi /cent
Jutta Urpilainen /sd (delvis)
Ben Zyskiewicz /saml
Krista Kiuru /sd
Juha Korkeaoja /cent (delvis)
Heikki A. Ollila /saml (delvis)
Kimmo Sasi /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Raili Lahnalampi
utskottsråd Olli-Pekka Jalonen.